NACIONALINĖ ŠVIETIMO AGENTŪRA

2023

GEOGRAFIJA

Valstybinio brandos egzamino užduotis
Pakartotinė sesija

2023 m. birželio 29 d. Trukmė – 3 val. (180 min.)

NURODYMAI

1. Gavę užduoties sąsiuvinį ir atsakymų lapą, pasitikrinkite, ar juose nėra aiškiai matomo spausdinimo broko. Pastebėję praneškite egzamino vykdytojui.
2. **Įsitikinkite, kad atsakymų lapas pažymėtas lipduku, kurio numeris sutampa su jūsų eilės numeriu egzamino vykdymo protokole.**
3. Atsakymus į užduoties klausimus pirmiausia galite rašyti užduoties sąsiuvinyje, kuriame yra palikta vietos juodraščiui. Jei neabejojate dėl atsakymo, iš karto rašykite atsakymų lape. **Vertintojams bus pateikiamas tik atsakymų lapas!**
4. Per egzaminą galite rašyti juodai rašančiu tušinuku, pieštuku, naudotis trintuku, liniuote, matlankiu ir skaičiuotuvu be tekstinės atminties.
5. **Atsakymų lape** rašykite **tik juodai** rašančiu tušinuku tvarkingai ir įskaitomai. Atsakymų lape nesinaudokite trintuku ir koregavimo priemonėmis.
6. Saugokite atsakymų lapą (neįplėškite ir nesulamdykite). Sugadintuose lapuose įrašyti atsakymai nebus vertinami.
7. Pasirinktus atsakymus į **01–21** klausimus atsakymų lape pažymėkite kryželiu (žymėkite tik vieną atsakymo variantą). **Atsakymai, kurie pažymėti neaiškiai, išeina už skirto langelio ribų ar yra taisyti, bus įvertinti *0 taškų*.** Suklydę atsakymą galite taisyti atsakymų lape nurodytoje vietoje.
8. Atsakymus į **22–26** klausimus įrašykite tam skirtoje atsakymų lapo vietoje. Už ribų parašyti atsakymai nebus vertinami.
9. Neatsakę į kurį nors klausimą, nenusiminkite ir stenkitės atsakyti į kitus.
10. Atsakymų lape neturi būti užrašų ar kitokių ženklų, kurie leistų identifikuoti darbo autorių.
11. Pasibaigus egzaminui, užduoties sąsiuvinį galite pasiimti.

Linkime sėkmės!

© Nacionalinė švietimo agentūra

I dalis

Kiekvieno iš 01–21 klausimų teisingas atsakymas vertinamas vienu tašku. Į šiuos klausimus yra tik po vieną teisingą atsakymą.

Remdamiesi topografinio žemėlapio iškarpa, kurioje pavaizduota Vilniaus miesto centrinė dalis aplink Gedimino kalną, ir reljefo profiliu, atitinkančiu žemėlapyje pažymėtą A–B liniją, atsakykite į 01–03 klausimus.

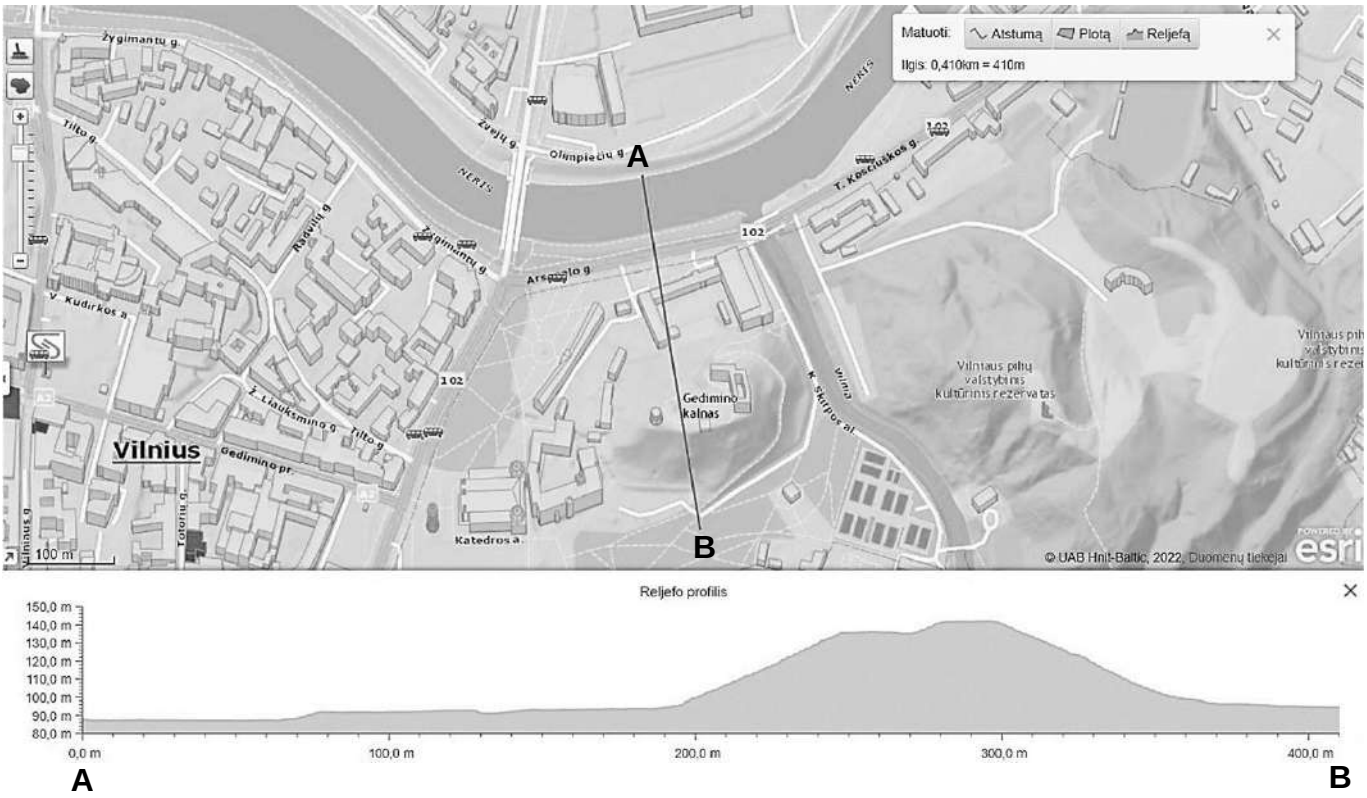

01. Koks apytiksliai yra aukščių skirtumas tarp Neries vagos dugno ir aukščiausios Gedimino kalno vietos?

A 35 m
B 45 m
C 55 m
D 65 m

02. Kuria kryptimi nuo Gedimino kalno yra Vilniaus pilių valstybinis kultūrinis rezervatas?

A Pietų
B Rytų
C Vakarų
D Šiaurės

03. Koks apytiksliai yra Radvilų gatvės ilgis?

A 80 m
B 120 m
C 180 m
D 250 m

04. Kuris teiginys apie musoninį klimatą yra teisingas?

A Vasarą vyrauja žemyninės atogrąžų (tropinės) oro masės, o žiemą – jūrinės atogrąžų.
B Vasarą vyrauja vidutinių platumų oro masės, o žiemą – atogrąžų (tropinės).
C Vasaros sausos ir karštos, o žiemos vėsios ir drėgnos.
D Vasaros lietingos ir drėgnos, o žiemos sausos.

05. Nustatykite, kuriems dviems kartoschemoje 1–4 skaičiais pažymėtiems rajonams būdingas nuotraukoje matomas kraštovaizdis.

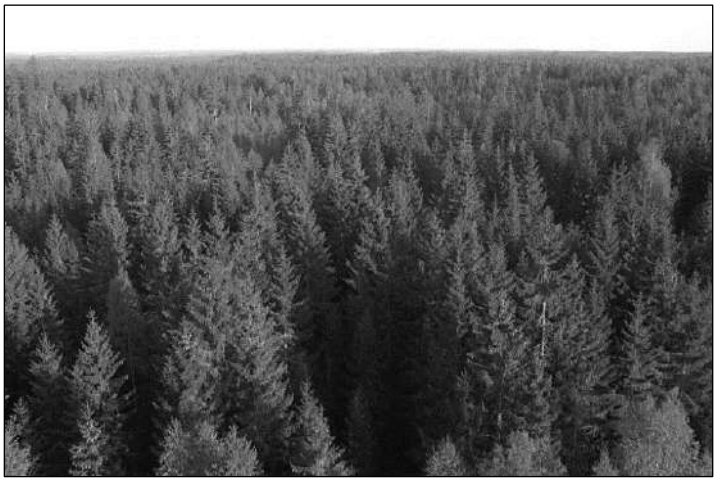

A 1 ir 2
B 1 ir 3
C 2 ir 3
D 2 ir 4

06. Kuria raide – A, B, C ar D – kartoschemoje (A šaltinis) pažymėtoje vietoje yra B šaltinyje pavaizduotas litosferos plokščių sandūros tipas[1]?

A šaltinis. *Didžiosios litosferos plokštės.*

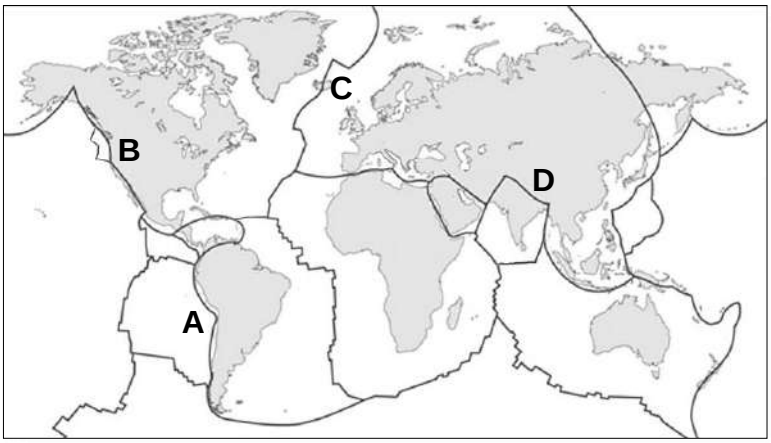

B šaltinis.
Litosferos plokščių sandūra.

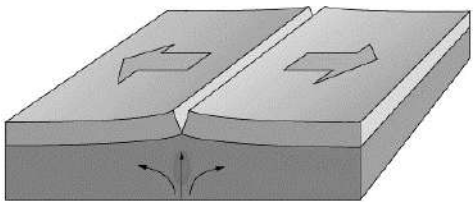

[1] sandūros tipas – typ styku – тип стыка

07. Kuris teiginys apie nuosėdinių uolienų susidarymą yra teisingas?

A Susidaro smūginio metamorfizmo metu kosminio kūno kritimo vietoje.
B Susidaro sausumos paviršiuje arba vandens baseinuose, dūlant ir yrant uolienoms.
C Susidaro iš magminių uolienų, veikiant aukštai temperatūrai ir slėgiui.
D Susidaro iš magmos židinių, išsiskyrus dujinėms ir skystosioms medžiagoms.

08. Kaip vadinamas dirvodaros procesas, kuriam vykstant mineralinės medžiagos išplaunamos iš viršutinio dirvožemio sluoksnio į gilesnius sluoksnius?

A Druskėjimas
B Glėjėjimas
C Humifikacija
D Jaurėjimas

09. Kuri iš keturių valstybių – A, B, C ar D – yra ekonomiškai silpniausia?

	A	**B**	**C**	**D**
Suminis gimstamumo rodiklis (vidutinis gimimų skaičius, tenkantis moteriai per jos gyvenimą)	5,2	3,6	2,1	1,5
BVP 1 gyventojui, Eur	1 200	4 200	15 000	16 500
Dirbančiųjų pramonėje ir paslaugų sektoriuje dalis, proc.	46	57	66	80

10. Kuriai demografinės raidos pakopai – I, II, III, IV ar V – būdinga pateikta gyventojų lyties ir amžiaus piramidė?

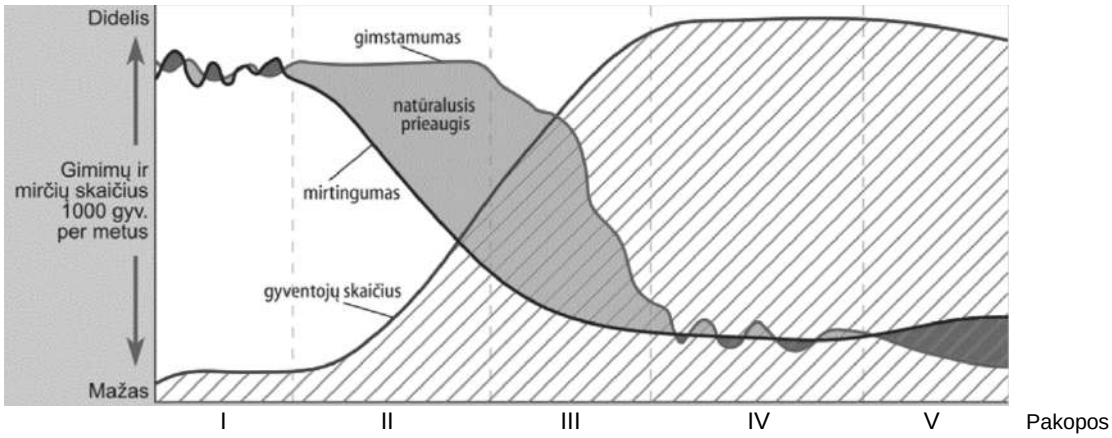

Gyventojų lyties ir amžiaus piramidė

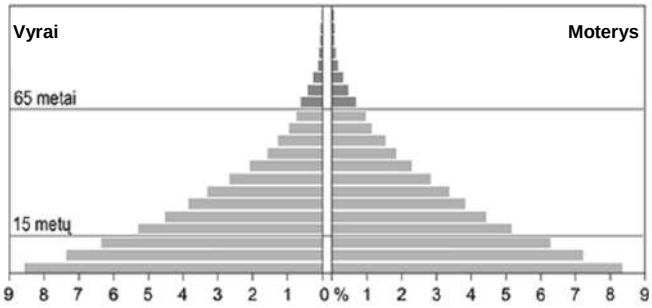

A II
B III
C IV
D V

11. Kuri valstybė pagal valdymo formą yra konstitucinė monarchija?

A Indija
B Japonija
C Kinija
D Pakistanas

12. Kurioje eilutėje teisingai nurodyti automobilių transporto pranašumai ir trūkumai?

	Pranašumai	Trūkumai
A	Greitai įveikiami labai dideli atstumai.	Ribotos tarptautinės logistikos galimybės.
B	Kroviniai pervežami nuo durų iki durų.	Didelis avaringumas.
C	Ekologiškai švarus, pigus.	Mažas pervežimų greitis.
D	Gabenami lengvi ir mažų dydžių kroviniai.	Brangus transporto priemonių eksploatavimas.

13. Tarptautinį darbo jėgos judėjimą lemia objektyvieji ir subjektyvieji veiksniai. Kuris iš išvardytų veiksnių yra subjektyvusis?

A Migracijos atstumas tarp šalių
B Nevienodas šalių ekonominis išsivystymas
C Šalių gyvenimo lygio skirtumai
D Užimtumo ir nedarbo lygis šalyse

14. Kas sudaro vidaus prekybą?

A Centrinis miesto turgus
B Didelės ir mažos parduotuvės
C Didmeninė ir mažmeninė prekyba
D Importas ir eksportas

15. Kuriai struktūrinei ūkio daliai priskiriama cheminių medžiagų ir chemijos produktų gamyba?

A Paslaugų sferai
B Pramonei
C Žemės ūkiui
D Miškų ūkiui

16. Kuriam regionui socialiniu ir ekonominiu požiūriu priskiriamos Albanija, Italija ir Graikija?

A Pietų Europai
B Rytų Europai
C Vakarų Europai
D Šiaurės Europai

17. Pasaulinio vandenyno paviršinio sluoksnio vandens druskingumas yra nevienodas. Kur jis didžiausias?

A Subarktinėse platumose
B Vidutinėse platumose
C Tropinėse platumose
D Ties pusiauju

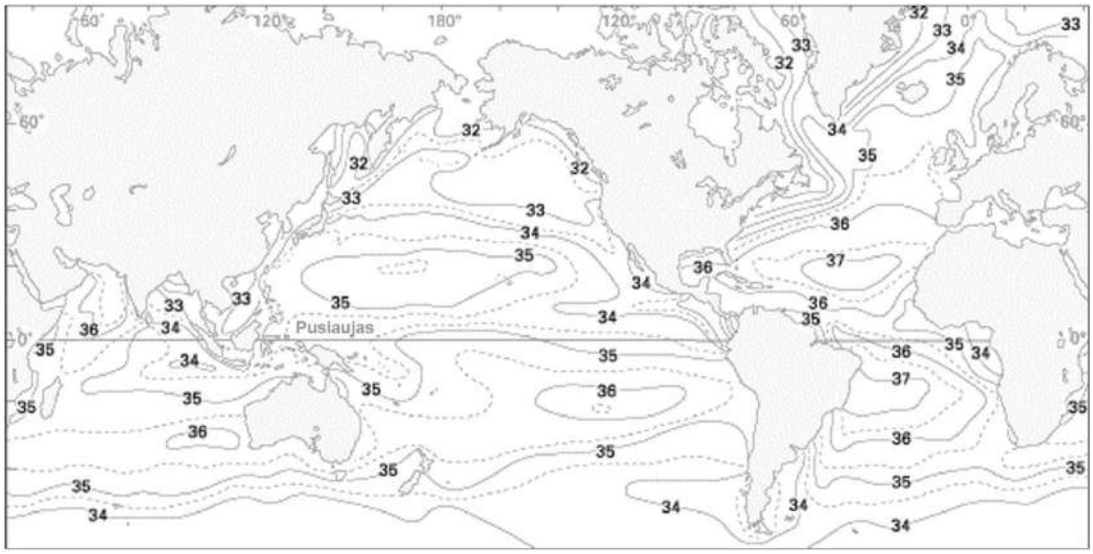

Remdamiesi 7 puslapyje esančiu Europos gamtiniu žemėlapiu, atsakykite į 18–21 klausimus.

18. Kurioje šalyje driekiasi Balkanų kalnai?

A Bulgarijoje
B Graikijoje
C Kroatijoje
D Turkijoje

19. Kuria upe eina sutartinė riba tarp Europos ir Azijos?

A Dniepro
B Dono
C Onegos
D Uralo

20. Kurioje Europos krantus skalaujančioje jūroje yra didžiausi eksploatuojami naftos ir dujų telkiniai?

A Baltojoje
B Barenco
C Juodojoje
D Šiaurės

21. Eurotunelis – ilgiausias pasaulyje povandeninis tarptautinio susisiekimo tunelis (jo ilgis yra 50,46 km). Kurio sąsiaurio dugnu nutiestas Eurotunelis?

A Dardanelų
B Gibraltaro
C Pa de Kalė
D Skagerako

Europos gamtinis žemėlapis

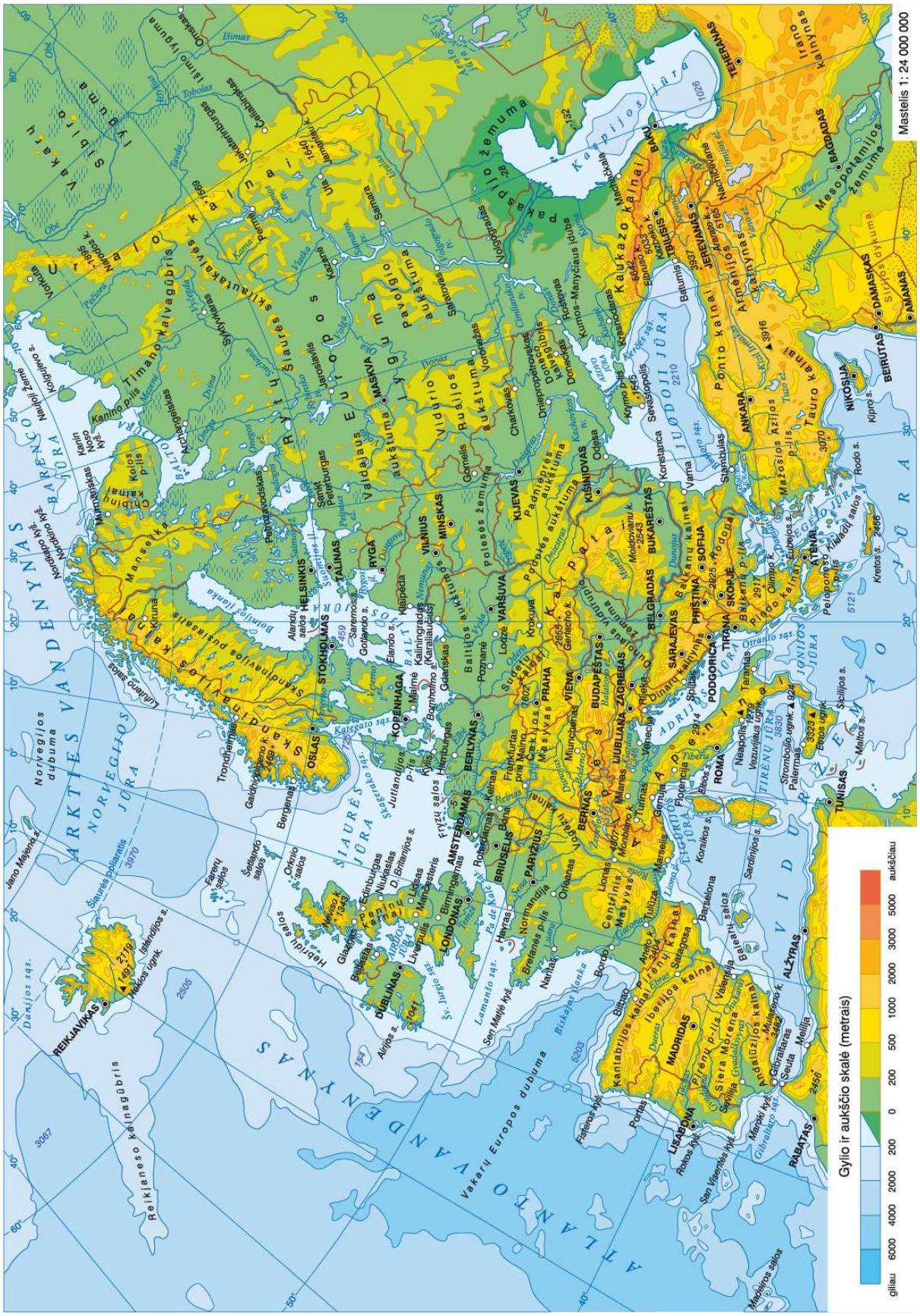

II dalis

22 klausimas. Remdamiesi šaltiniais ir žiniomis, atlikite užduotis.

A šaltinis. *Kėdainių rajono savivaldybė.*

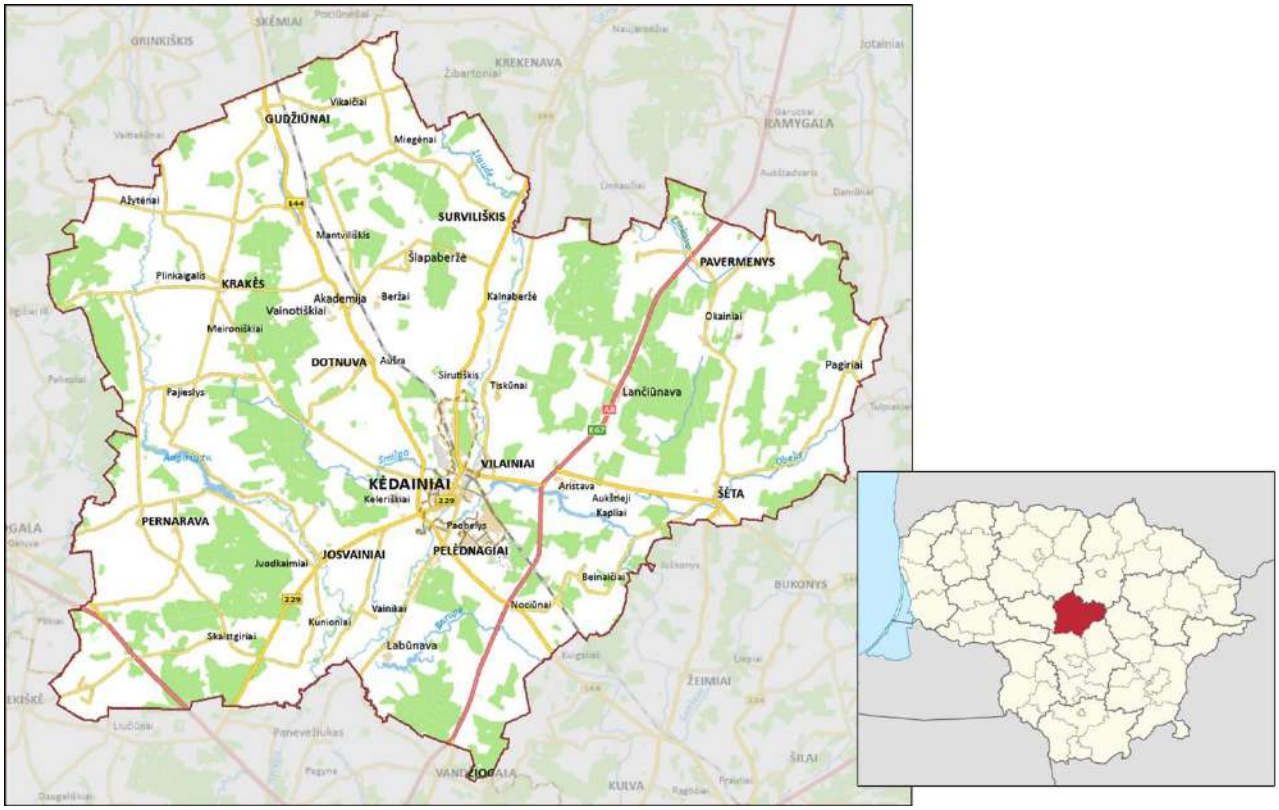

B šaltinis. *Kėdainių miesto planas.*

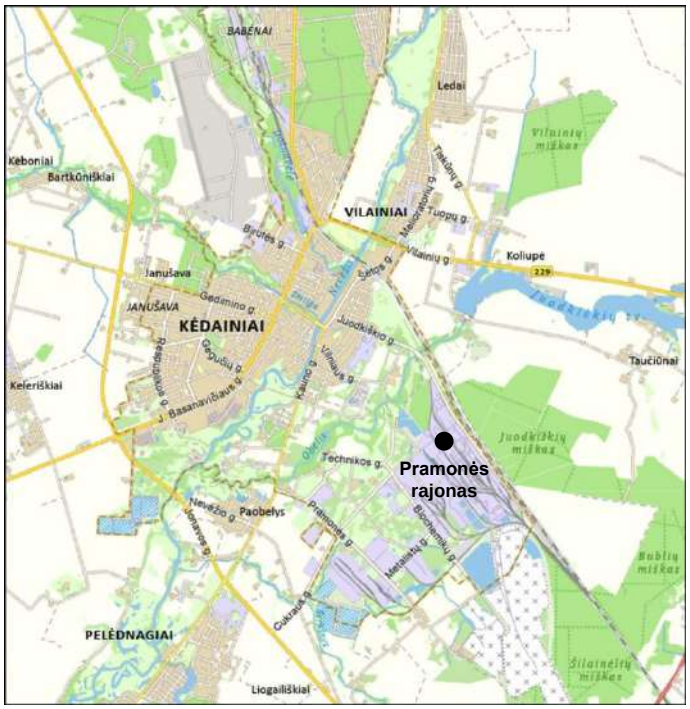

22.1. Apibūdinkite Kėdainių rajono savivaldybės geografinę padėtį. Nurodykite du ypatumus[2].

Juodraštis

1. .....

2. .....

(2 taškai)

22.2. Nurodykite tris linijiniu sutartiniu ženklu žemėlapiuose pažymėtus objektus.

Juodraštis

1. ..... 2. ..... 3. .....

(3 taškai)

22.3. Trim teiginiais įvertinkite transporto infrastruktūrą verslui Kėdainių rajono savivaldybėje plėtoti.

Juodraštis

1. .....

2. .....

3. .....

(3 taškai)

22.4. Nustatykite, kurioje Kėdainių miesto dalyje yra pramonės rajonas (B šaltinis).

Juodraštis

..... *(1 taškas)*

22.5. Kėdainių rajono savivaldybėje yra susitelkusios įvairių pramonės šakų įmonės. Įvardykite dvi pramonės šakas ir nurodykite, kokia produkcija yra gaminama jūsų įvardytų pramonės šakų įmonėse.

Juodraštis

Pramonės šaka ..... Produkcija .....

Pramonės šaka ..... Produkcija .....

(4 taškai)

22.6. Tarkime, B šaltinyje pažymėtoje įmonėje (●) įvyko avarija ir teršalai pateko į atmosferą. Kurios krypties vėjui pučiant, teršalai nukeliautų Kėdainių miesto link?

Juodraštis

..... *(1 taškas)*

[2] ypatumas – szczególność – особенность

C šaltinis. *Kėdainių rajono savivaldybėje pensinio amžiaus gyventojų ir vaikų santykis su visais gyventojais (proc.).*

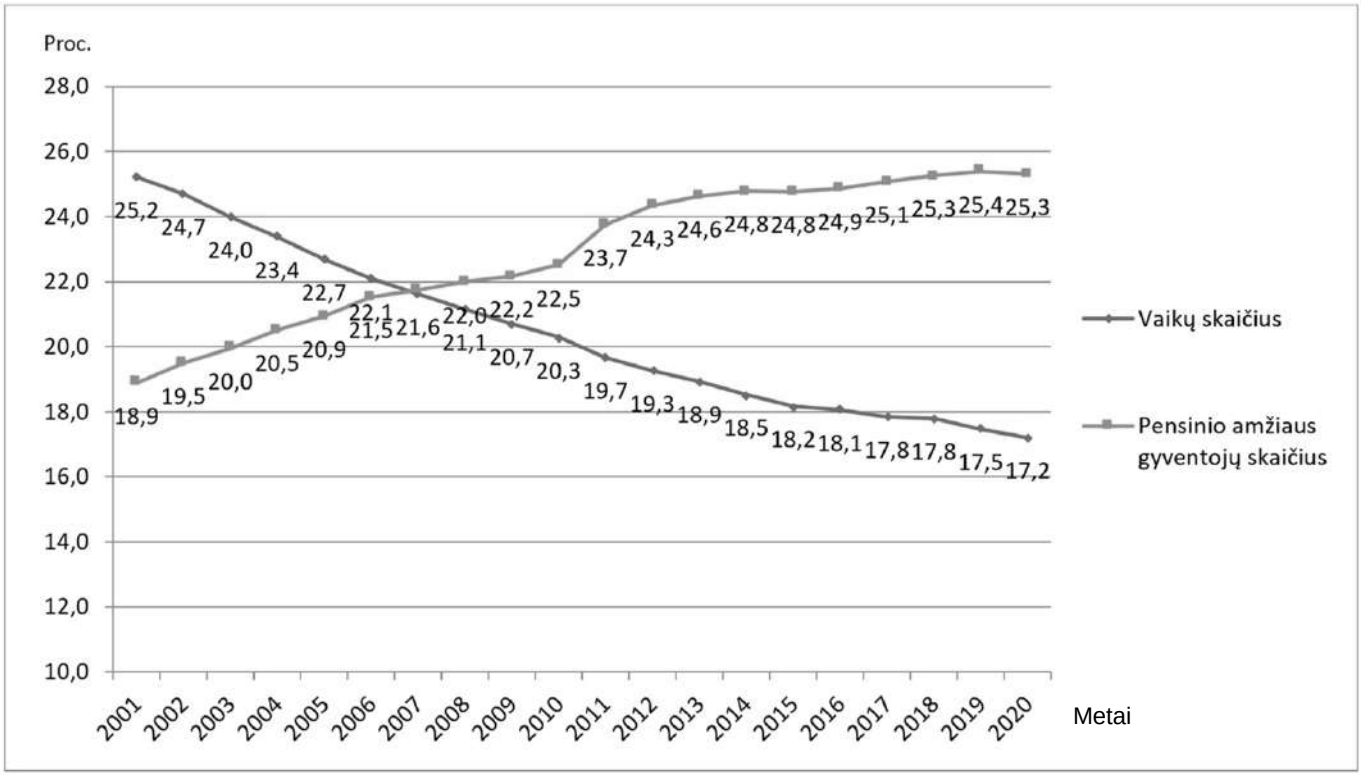

22.7. Remdamiesi C šaltiniu, įvertinkite pensinio amžiaus gyventojų ir vaikų skaičiaus kaitą 2001–2020 metais. Parašykite dvi išvadas.

Juodraštis

1. .....

.....

2. .....

.....

(2 taškai)

23 klausimas. Remdamiesi šaltiniu ir žiniomis, atlikite užduotis.

Šaltinis. *Saulės spinduliuotės balanso ir šiltnamio efekto susidarymo schema.*

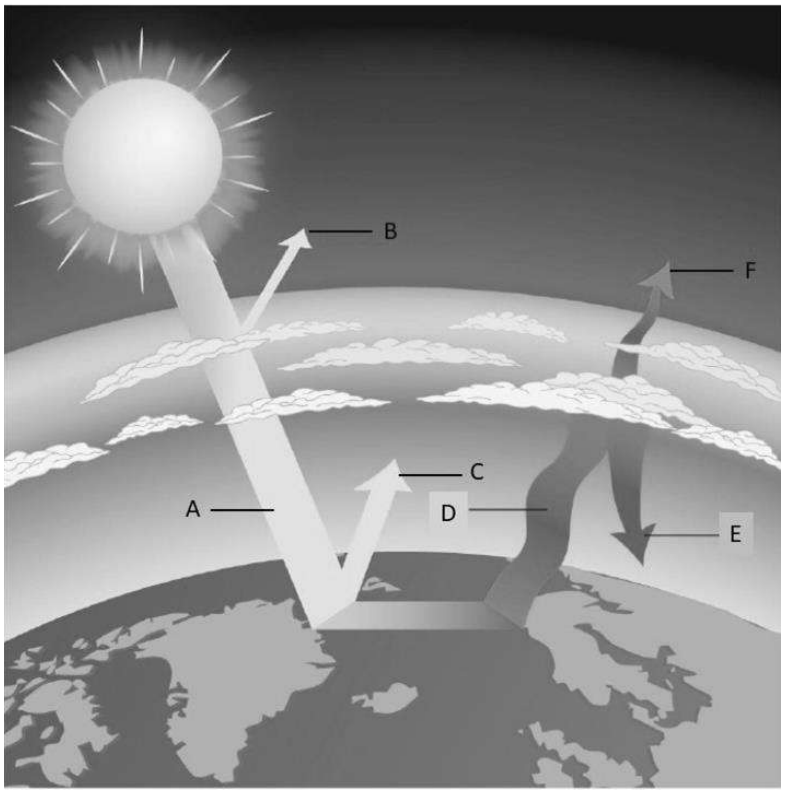

23.1. Remdamiesi šaltiniu, prie kiekvieno įvardyto proceso nurodykite jį schemoje atitinkančią raidę.

Juodraštis

..... Atmosferos infraraudonasis (ilgabangis) spinduliavimas
..... Į kosminę erdvę nukreiptas infraraudonasis spinduliavimas
..... Saulės spinduliuotės atspindėjimas nuo debesų ir oro dalelių
..... Saulės spinduliuotės atspindėjimas nuo Žemės paviršiaus
..... Saulės spinduliuotės prietaka iki Žemės paviršiaus
..... Žemės paviršiaus infraraudonasis spinduliavimas

(6 taškai)

23.2. Įvardykite tris dujas, kurios dalyvauja susidarant šiltnamio efektui.

Juodraštis

1. .....
2. .....
3. .....

(3 taškai)

23.3. Kokią įtaką klimatui daro šiltnamio efektas?

Juodraštis

.....

(1 taškas)

23.4. Paaiškinkite, kokią įtaką šiltnamio efektui daro iškastinio kuro deginimas ir miškų kirtimas.

Juodraštis

Iškastinio kuro deginimas .....

Miškų kirtimas .....

(2 taškai)

23.5. Pastaraisiais metais didelį susirūpinimą pasaulyje kelia klimato kaita. Kaip ji pasireiškia? Pateikite tris pavyzdžius.

Juodraštis

1. .....
2. .....
3. .....

(3 taškai)

23.6. Pateikite keturias priemones, kaip būtų galima sušvelninti žmogaus ūkinės veiklos poveikį klimatui.

Juodraštis

1. .....
2. .....
3. .....
4. .....

(4 taškai)

24 klausimas. Remdamiesi 13 puslapyje pateiktu šaltiniu ir žiniomis, atlikite užduotis.

24.1. Remdamiesi šaltiniu, nustatykite, koks gimstamumas Lietuvoje buvo 2021 m.

Juodraštis

..... ‰ *(1 taškas)*

24.2. Remdamiesi šaltiniu, įvardykite dvi Vakarų Europos regiono valstybes, kuriose gimstamumas mažesnis negu Lietuvoje.

Juodraštis

1. ..... 2. .....

(2 taškai)

24.3. Nustatykite Afrikos žemyno valstybių gimstamumo diapazoną. Nurodykite keturis veiksnius, kurie lemia tokį gimstamumą.

Juodraštis

Diapazonas: nuo ..... iki ..... ‰

Veiksniai:

1. .....
2. .....
3. .....
4. .....

(5 taškai)

Šaltinis. *Gimstamumas pasaulio valstybėse 2021 m. (per metus gimusių vaikų skaičius, tenkantis 1000 gyventojų, ‰).*

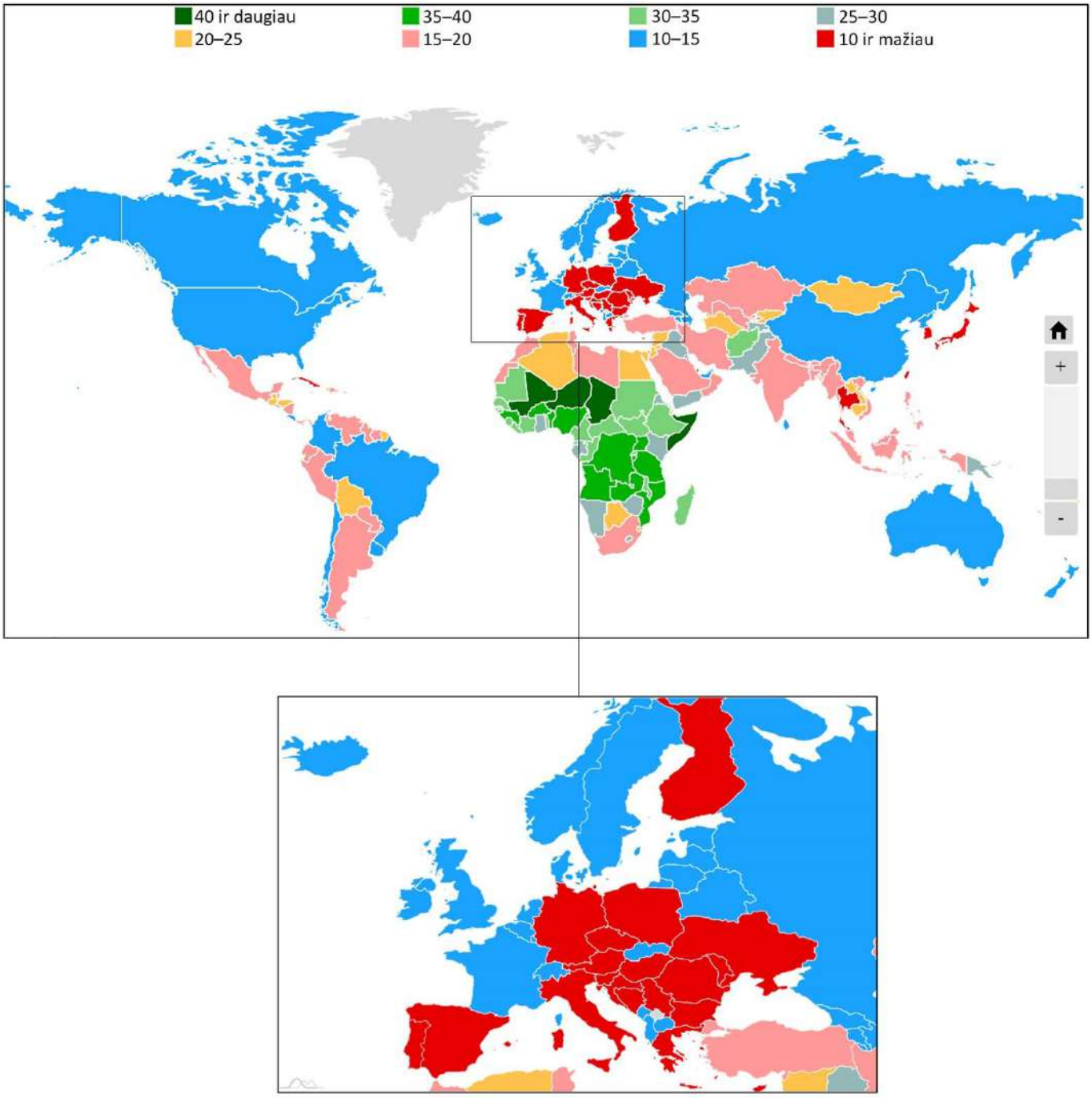

24.4. Įvardykite Pietryčių Azijos valstybę, kurioje gimstamumas mažiausias.

Juodraštis

..... *(1 taškas)*

24.5. Su kokiomis demografinėmis problemomis susiduria išsivysčiusios (stipriõs ekonomikos) valstybės? Nurodykite tris problemas.

Juodraštis

1. .....
2. .....
3. .....

(3 taškai)

25 klausimas. Remdamiesi šaltiniais ir žiniomis, atlikite užduotis.

A šaltinis. *Žemės plutos storis (km).*

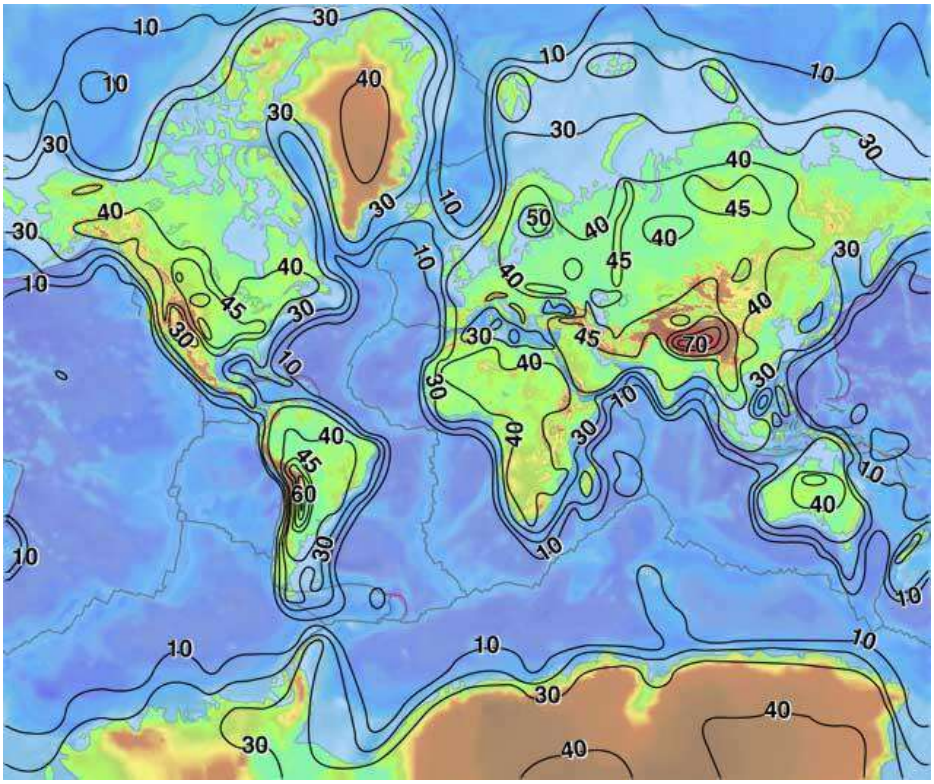

B šaltinis. *Dėl Žemės plutos luistų vertikalių judesių susidariusios reljefo formos.*

1

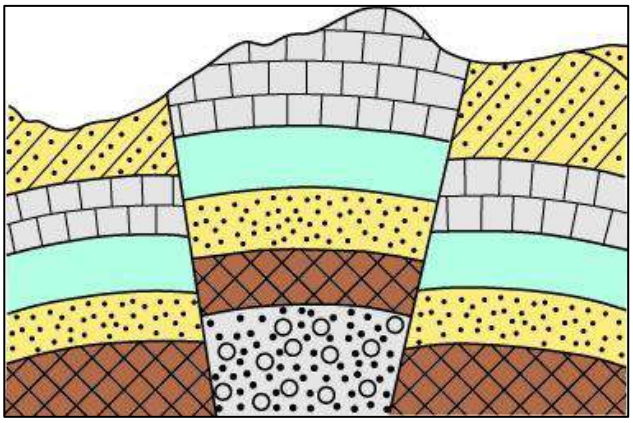

2

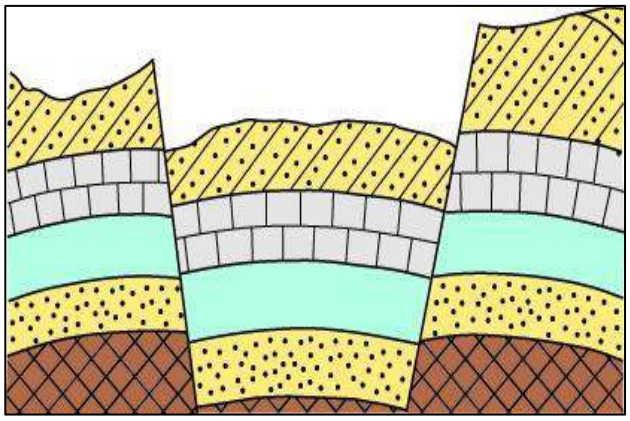

25.1. Kas yra Žemės pluta?

Juodraštis

.....

(1 taškas)

25.2. Nurodykite po tris žemyninės ir vandenyninės Žemės plutos bruožus.

Juodraštis

Žemyninės plutos bruožai:

1. .....
2. .....
3. .....

Vandenyninės plutos bruožai:

1. .....
2. .....
3. .....

(6 taškai)

25.3. Koks vidutinis Žemės plutos storis Lietuvoje?

Juodraštis

..... *(1 taškas)*

25.4. Kaip vadinamos B šaltinyje pavaizduotos reljefo formos?

Juodraštis

1 forma ..... 2 forma .....

(2 taškai)

25.5. Kokie tektoniniai procesai sukuria šias formas?

Juodraštis

1 formą sukuria .....

2 formą sukuria .....

(2 taškai)

25.6. Žemės plutoje ir jos paviršiuje vyksta įvairūs endogeniniai ir egzogeniniai procesai. Pateikite po tris jų pavyzdžius.

Juodraštis

Endogeniniai procesai:

1. .....
2. .....
3. .....

Egzogeniniai procesai:

1. .....
2. .....
3. .....

(6 taškai)

25.7. Kokie litosferos plokščių judesiai suformavo Himalajų kalnus? Schemiškai pavaizduokite Himalajų kalnų susidarymą.

Juodraštis

Suformavo .....

Schema:

(2 taškai)

25.8. Kaip vadinama rami, stabili Žemės plutos sritis, kuriai nebūdingi žemės drebėjimai ir ugnikalnių išsiveržimai?

Juodraštis

..... *(1 taškas)*

26 klausimas. Remdamiesi šaltiniais ir žiniomis, atlikite užduotis.

A šaltinis. *Ro-ro krovos (tūkst. vnt.) kaita Klaipėdos jūrų uoste 1999–2021 m.*

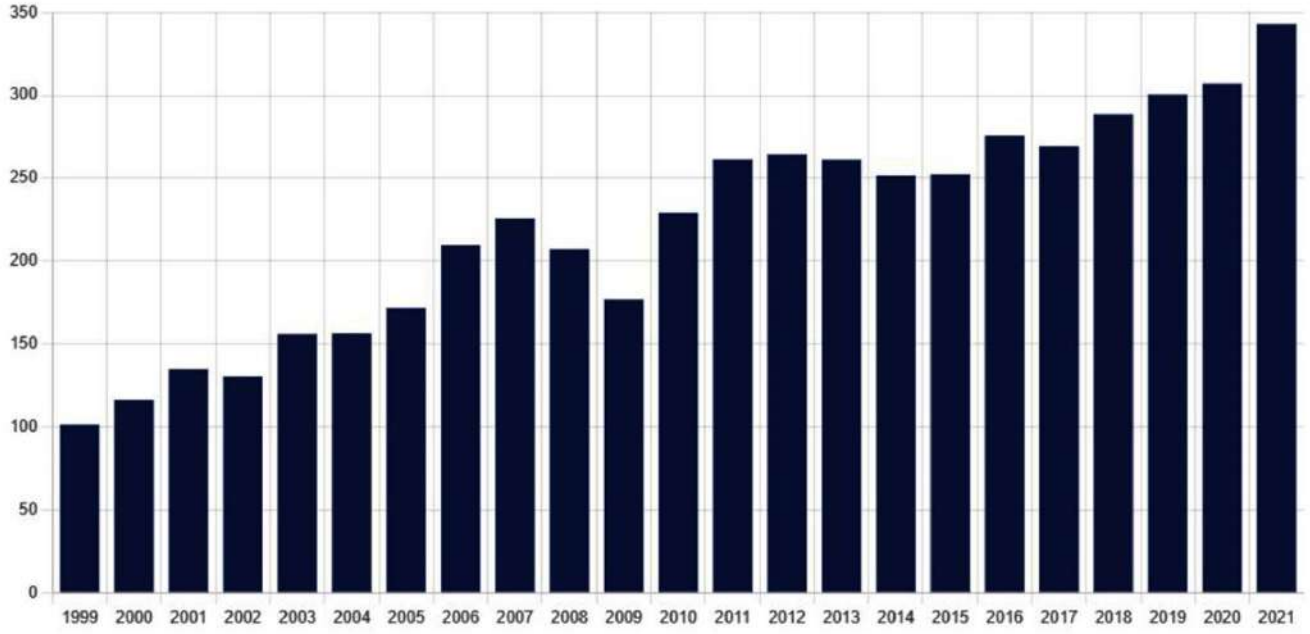

B šaltinis. *Konteinerių krovos (tūkst. vnt.) kaita Klaipėdos, Rygos ir Talino jūrų uostuose 2005–2021 m.*

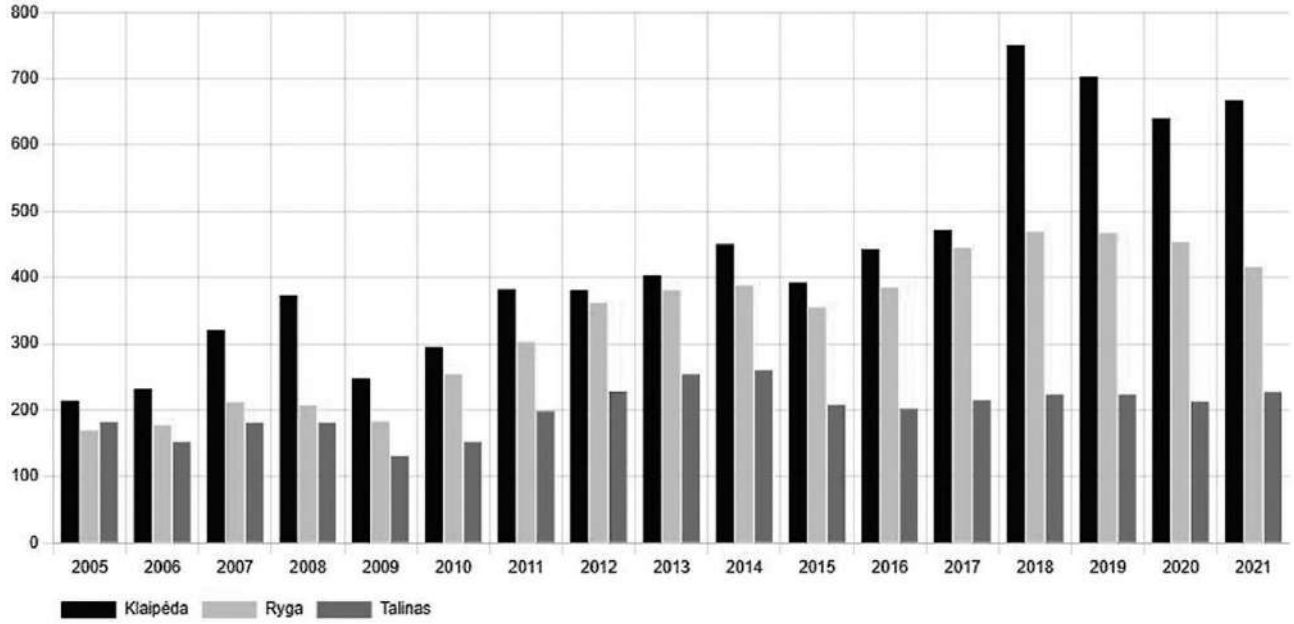

26.1. Dviem teiginiais apibūdinkite ro-ro krovos pokyčius Klaipėdos jūrų uoste 1999–2021 m.

Juodraštis

1. .....

2. .....

(2 taškai)

26.2. Palyginkite ir trimis teiginiais apibūdinkite konteinerių krovos skirtumus Klaipėdos, Rygos ir Talino jūrų uostuose.

Juodraštis

1. .....

.....

2. .....

.....

3. .....

.....

(3 taškai)

26.3. Kuo krovinių ir keleivių gabenimas laivais yra pranašesnis už gabenimą kitomis transporto priemonėmis? Nurodykite du pranašumus.

Juodraštis

1. .....

2. .....

(2 taškai)

26.4. Kokių krovinių daugiausia gabenama per Klaipėdos jūrų uostą? Nurodykite tris krovinių rūšis.

Juodraštis

1. .....
2. .....
3. .....

(3 taškai)

26.5. Kartais nepalankūs gamtos reiškiniai gali sutrikdyti Klaipėdos jūrų uosto darbą. Įvardykite vieną iš tokių reiškinių.

Juodraštis

.....

(1 taškas)

JUODRAŠTIS

JUODRAŠTIS

Naudoti šaltiniai

David Waugh, *Geografija*, I dalis, Alma littera: 2002.
David Waugh, *Geografija*, II dalis, Alma littera: 2002.
Gaublys, gamtinė geografija, 11–12 kl., Didakta: 2011.
Gaublys, visuomeninė geografija, 11–12 kl., Didakta: 2011.
Visuotinė lietuvių enciklopedija, Mokslo ir enciklopedijų leidybos institutas: 2005.
UAB Hint-Baltic: 2022.
https://www.google.com/url?sa=i&url=https%3A%2F%2Fwww.thinglink.com%2Fscene%2F624604665853509634&psig=AOvVaw2pNuvesWRNPSDBLjVckJEK&ust=1670533127498000&source=images&cd=vfe&ved=0CBAQjRxqFwoTCIjS7f6y6PsCFQAAAAAdAAAAABAT
https://www.geoportal.lt/savivaldybes/kedainiai